

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Криворізький державний педагогічний університет
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського
Одеська національна музична академія
імені А. В. Нежданової
Центральноукраїнський державний педагогічний
університет імені Володимира Винниченка
Вінницький державний педагогічний університет
імені М. М. Коцюбинського

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА: ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕХНОЛОГІЇ

*Збірник матеріалів
II Всеукраїнської науково-практичної конференції
м. Кривий Ріг, 14 листопада 2019 р.*

Розділ 4

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ ТА КУЛЬТУРА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В МИСТЕЦТВІ Й ОСВІТІ

УДК 373-056.2/.3:78(477)

**Овчаренко Наталія
Анатоліївна,**

*доктор педагогічних наук,
доцент, професор кафедри
методики музичного виховання,
співу та хорового диригування
Криворізького державного
педагогічного університету*

СУЧАСНИЙ СТАН ІНКЛЮЗИВНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Сьогодні однією з нагальних проблем української мистецької освіти є вирішення питання інклюзії осіб з особливими освітніми потребами. У наказі Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах» (2016) зазначено, що інклюзивного навчання потребують особи, які, зокрема: за станом здоров'я не можуть відвідувати навчальний заклад; проживають у зоні збройного

конфлікту, на тимчасово окупованій території України; знаходяться в надзвичайних ситуаціях природного або техногенного характеру; мають високий навчальний потенціал і можуть прискорено закінчити школу; є іноземцями або особами без громадянства [1].

У такому контексті зростає значення музики в освітньому процесі, яка має невичерпні можливості Краси, Любові Добра для соціалізації дітей та молоді. Відомо, що люди з особливостями розвитку мають надзвичайно вразливу почуттєву сферу. Доцільно згадати слова В. Сухомлинського, що пізнання світу почуттів неможливе без розуміння й переживання музики, без глибокої духовної потреби слухати музику й діставати насолоду від неї; без музики важко переконати людину, а це переконання, по суті, є основою емоційної, естетичної, моральної культури [2, с. 553]. Тому, у наш час цивілізаційної й екологічної кризи, євроінтеграційних освітніх процесів, наявності в Україні зони збройного конфлікту, зростає необхідність у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва до освітньої мистецької інклюзії.

Питання інклюзивної освіти почало активно розглядатись у педагогічній науці лише в останні кілька років і ґрунтовно розкрито в наукових доробках вітчизняних учених (А. Колупаєвої, О. Клюєвої, І. Кузави, О. Овсяннікової, О. Смірної, М. Швед).

Специфіку роботи з особами, які мають особливі освітні потреби в сфері музичного мистецтва висвітлено в працях: Н. Базими, Ю. Картави, О. Олексюк та ін. Разом з тим, існує необхідність у дослідженні сучасного стану професійної підготовки майбутніх педагогів музичного мистецтва до освітньої інклюзії.

У зв'язку з цим нами було здійснено аналіз навчальних планів закладів вищої музично-педагогічної освіти України. За результатами аналізу означених документів виявлено, що в сучасній нормативній базі освіти майбутніх учителів музичного мистецтва не передбачено підготовка майбутніх педагогів-музикантів до роботи з особами з особливими освітніми потребами. Відповідно, у навчальних планах підготовки здобувачів вищої музично-педагогічної освіти України не представлено дисципліни інклюзивного спрямування.

Для вивчення сучасного стану професійної підготовки сучасних майбутніх учителів музичного мистецтва до освітньої інклюзії було проведено дослідження, у якому брали участь 112 студентів факультету мистецтв Криворізького державного педагогічного університету та застосовано метод опитування.

Наведемо приклад відповідей респондентів на запитання «Чи

вважаєте Ви себе підготовленим до освітньої мистецької інклюзії?». Так, студенти відповіли наступним чином: «ні» — 62%; «частково» — 30,%; «так» — 8%. До основних чинників низького рівня професійної підготовки до освітньої мистецької інклюзії респонденти віднесли: неврахування в змісті професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва сучасних вимог щодо впровадження інклюзивної освіти в нашій країні та особливостей роботи з особами з різними освітніми потребами; відсутність знань щодо форм і методів інклюзивної музичної діяльності; невідповідність рівня матеріально-технічної бази закладів вищої музично-педагогічної освіти сучасним технічним можливостям для підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до освітньої мистецької інклюзії. Опитування засвідчило переважання низького і середнього рівня готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до освітньої інклюзії (92%).

У цілому, проведене дослідження дозволило з'ясувати основні причини низького рівня підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до освітньої інклюзії, зокрема: відсутність у змісті професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва навчального матеріалу, який би включав специфічні форми, методи (методики, технології), засоби роботи з особами з особливими освітніми потребами; невідповідність матеріально-технічної бази закладів вищої мистецько-педагогічної освіти сучасним вимогам професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до освітньої інклюзії; необхідність спеціальної підготовки педагогів до викладання дисциплін інклюзивного спрямування.

Таким чином, ми дійшли висновку, що на сучасному етапі розвитку музичної освіти є необхідним: оновлення нормативної бази (освітньо-професійної програми, навчальних планів, створення робочих програм дисциплін); обґрунтування організаційно-методичних основ професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах збагачення їх матеріалом інклюзивного спрямування; розробка системи підготовки викладачів закладів вищої освіти до викладання студентам основ інклюзивного навчання; підвищення рівня матеріально-технічного забезпечення вищих навчальних закладів відповідно до сучасних можливостей науки і техніки для навчання осіб з особливими освітніми потребами.

Означені висновки відображають актуальні питання вітчизняної мистецької освіти, які потребують окремого вивчення, результати якого ми будемо відбивати в подальших дослідженнях.

Література

1. Наказ МОН України від 12.01.2016. №8 «Про затвердження Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах». URL: <https://zakonodavstvo.com/ucraini-mon/nakaz-vid-12012016>
2. Сухомлинський В. Вибрані твори : в 5 т. Київ : Радянська школа, 1977. Т. 3. 670 с.

УДК 378:[37.011.3-051:74/75]

**Зенькович Юлія
Олександрівна,**

*кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри
образотворчого мистецтва
Криворізького державного
педагогічного університету*

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Аналізуючи педагогічні дослідження останніх років, можна констатувати, що накопичений багатий досвід методичних прийомів, за допомогою яких студенти отримують знання; створюється позитивна мотивація навчання; формуються навички навчальної діяльності тощо. Однак, не зменшуючи значення наукових досліджень, орієнтованих на інтенсифікацію освітнього процесу, сьогодні на перше місце виходить не стільки знання основ наук, скільки розвиток особистості й компетентності студентів. У зв'язку з цим вимагає перегляду один з основних підходів, що використовувався в більшості методичних досліджень. Він полягає в тому, що педагог продумує форми, методи й засоби навчання, які дозволяють йому «дати» ті знання, уміння або навички, які викладач вважав необхідними для своїх студентів. Така позиція вимагає від педагога значних витрат енергії, що йде на подолання інертності студента. Методика навчання у закладі вищої освіти повинна перетерпіти змін у зв'язку з потребою суспільства у фахівцях, в яких професійні вміння розвинені на рівні достатньому і для творчої роботи, і для подальшої самоосвіти, що стимулюється тільки власним бажанням і внутрішніми потребами індивіда.